

olk" van 26
agen van de
der Commu-
um gezamen-
naard worden
mdat er nu
nt de socia-
emocratische

an de C.P.N.
dit verzoek
steerde" ant-
n secretaris
op democrati-
uw brief
ringen thans
van den Ar-
de van deze
en. Zij kun-
w partij het
tij, waarvan
„Politiek en
het streven
is ontstaan
„Leden, die
s, AKU, Rot-
Dutch Shell".
gelederen van
eenstemming
artij van den
alaten er op
nlijke viering
oudt met het
schen uw so-
atische socia-
pocratisch-so-
1-Mei-comité
uigenis af te
uw voorstel
voorzitter.
„secretaris".
it klare, prin-
het doen".
is bij dit ver-

blijkt, hoe de
fwijzers aar-
pols ook uit
en N.V.V.
tijke eenheid
it het „klare
cht blijkt het
ratisch-socia-
ge verschillen
wel zitten in
socialisten".
en en hooren
ocraten" ge-
derteekening
r democrati-
van het con-
traal gehoord
nvaarde „mo-

A. en C.P.N.
fde beginsel:
ierbij glijden
er de hand-
et Nederland-
willen leiden.
se handschoe-
veel aan het
hun banen
dijnen en Ja-
Magog hoo-

H. v. d. B.

ER
EN

rt in onze da-
wereld.
t in de vorige
euw, al meer
dachten, dat
s. De natuur-
her bijv. den
t te leggen in
kelijkheid, de
ingen tot een
cht.

Maar de teleurstellingen, die wetenschap en cultuur boden, zouden de kerken een nieuwe kans bieden. Zij moeten zich nu liefst in wereldverband opmaken om de wereld aanvullend te lijf te gaan. Met een maximum van eenheid en een minimum van getrouw blijven. De wereld van vandaag kent haar inflatie in allerlei opgeblazenheid; ook de kerk moet zulke inflatie aandurven. Hoe minder inhoud in haar belijden, des te meer omvang van stem en werk.

Het oecumenisch pogen is druk aan den gang. Er worden wereldcongressen gehouden, van kerk en van jeugd, de jeugd voorop, en in ons goede vaderland gaat de Ned. Herv. synode orthodox en vrijzinnig vereenigen, vooral in de opvoeding van jonge leden van beiderlei kunne, die straks de wereld zullen bekeeren.

En om de gereformeerde jeugd te behouden maken de Luchtigheidjes, met of zonder doctorstittel, zich op, om den vroolijken krijt met de „cultuur der wereld" aan te vangen, cultuur dan gezien als ontspanning en die dan gechristianiseerd.

Er is daarom reden om de verhouding van kerk en wereld met elkander te bespreken, iets wat in den vrijgemaakten kring dan ook geschiedt. Want nooit is het gevaar inzonderheid voor de verbondsjeugd groter, dan wanneer de kerk vriendelijke blikken zendt naar die wereld, en de wereld gaat doen, alsof zij zulks vriendelijk gaat beantwoorden.

Wij moeten daarbij tweeërlei blijven vasthouden. Vooreerst, dat de wereld als Gode-vijandige macht de eeuwen door een vinnigen strijd voert tegen de kerk des Heeren. En in de tweede plaats, dat zij daartoe velerlei wapentuig heeft, maar dat de kerk eigenlijk slechts één wapen heeft, en dat is de getrouwe verkondiging van het Woord Gods.

De wereld verstaat dit gemeenlijk beter dan de kerk van Christus.

Als deze kerk onwankelbaar vasthoudt aan het Woord, is de woede van de wereld groot. Laat zij zich echter maar eenigermate van dit hechte fundament afrekken, dan begint de wereld vriendelijk te doen. Zij heeft velerlei wapenen, zeide ik.

Daar is de staatsmacht, het zwaard der overheid; daar is de maatschappelijke dwang der uitsluiting; daar is de wetenschap, wijsbegeerte, natuurwetenschap en techniek; daar is de bijbelcritiek die daarop steunt, en dan die fraaie cultuur met haar verblinden-verleiding.

En als de kerk nu de gehoorzaamheid aan het Woord Gods meer of minder loslaat, grijpt ook zij naar die wapenen.

Ook het zwaard der overheid, ook sociale dwang, ook wijsbegeerte en wetenschap, ook bijbelcritiek en valsche profetie, en ten slotte ook de cultuurvermakelijken.

En hoe arm en machteloos schijnt dan veelal de getrouwe kerk des Heeren, die niets wil hebben dan het Woord en de goede belijdenis.

De strijd zinkt nu eens in, en laait dan weer op, nu eens in dezen, dan in dien sector.

Het kan niet kwaad zijn, om als wij den gang van zaken nagaan eerst eens te letten op een sector, waar de kamp eenigermate is verflauwd, omdat de kracht der wereld door allerlei eigen onzekerheid daar voor een moment is afgenomen.

Ik bedoel den sector der natuurwetenschap.

Want daar is de kruiddamp nu ietwat opgetrokken en de stofwolken hebben zich geleegd. Wij kunnen het terrein dus thans goed overzien. Om alle verwijt, te veel naar mij toe te trekken te voorkomen, wil ik mij beroepen op een der nieuwste geschiedenissen der Westersche filosofie, n.l. die van den grooten, veel geprezen Engelsch-Amerikaanschen wijsgeer Betrand Russell. Hij weet dien strijd op onderhoudende wijze te tekenen.

Een strijd, die inzonderheid in de zeventiende eeuw werd ingezet, hoewel in de zestiende reeds voorbereid, en in de achttiende eeuw met kracht voortgezet, om haar hoogtepunt in de negentiende eeuw te bereiken, toen de wereld met haar natuurwetenschap de algeheele overwinning dacht te mogen vieren.

En zeer zeker mocht zij de verslagenen der kerk bij duizenden tellen.

Russell volgt de meening, dat de Christelijke kerk haar eigen natuurwetenschap, haar eigen „wereldbeeld" had. Zoals zij de wijsheid van Aristoteles christianiseerde in haar scholastiek, zoo nam zij het wereldbeeld der antieke wereld, n.l. dat van Ptolemaeus over. De aarde was het vaste centrum van het heelal, en rondom die aarde bewoog zich het heele hemelgewelf, zon en maan en sterren. En op die aarde was het dan de mensch, waarom het in alles ging.

Wij hebben met die beschouwing omtrent dat „wereldbeeld" zelfs in onze eeuw, in de dagen van den Geelkerkenstrijd, nog last gehad.

In de zestiende eeuw kwam echter de grootsche ontdekking van Copernicus, eigenlijk reeds in de antieke wereld voorbereid. En die ontdekking hield dan in, dat niet de zon om de aarde zich bewoog, elken dag weer, maar dat de aarde draaide om haar as. Dat was heel wat anders.

Deze Copernicaansche vinding nu had, naar men beweert, voor het geloof in den Bijbel als het Woord van God geweldige gevolgen.

Het was alsof heel de wereld als werd omgekeerd. Als er nu ergens een grootsche omwenteling in het

denken komt, spreekt men van een Copernicaansche revolutie.

Laat ons bijv. maar eens zien, wat een Karl Heim er van zegt in zijn: „Glaube und Leben", het eerste hoofdstuk over den stand van het debat tusschen theologie en natuurwetenschap.

Hij spreekt van een tweeduizendjarigen kamp en dan nader over drieërlei fase ook inzake de kerkelijke apologetiek: ten eerste het verval van het ptolemaisch wereldbeeld, ten tweede het Darwinisme, en ten derde het psychologisch onderzoek van den latsten tijd.

Hoe geweldig was het gevolg van de instorting der antieke astronomie. Het heilig terrein van het Christelijk geloof bleef onaangetaast, zoolang de mensch zich bewoog op het vaste tooneel der aarde, waaromheen de hemel van zon en maan en sterren zich bewoog, en zij de voetlichten waren ter belichting van het groote drama van zonde en genade. De mensch gevoelde zich op die vastliggende, niet te bewegen aarde, als het centrum van alle gebeuren en de kerk was het centraal heiligdom in het vaste midden van heel den profanen kosmos.

Maar nu werd alles anders. Die aarde werd een kleine bol, geslingerd door de groote wereldruimte; alles wat groot en gewichtig scheen, werd klein en nietig, en hoewel de godsdienstige consequenties niet aanstonds werden beseft, daar Copernicus en na hem Kepler ten slotte nog de zon wilden zien als het centrum van den kosmos, het werd nog erger voor de kerk, toen ook die zon een van de vele zonnen werd, in ontzettende vaart voortgaande door de ruimte. Ook de zon, die door Kepler nog als werd aanbeden, verloor die „religieuze rol".

Giordano Bruno kwam op het tooneel, en na hem Galilei. Alle grensstenen tusschen mensch en natuur werden weggeruimd en met de documenten, den Bijbel voorop, die immers het oude wereldbeeld kende, stortten tempels en altaren ineen. De mensch was uit het centrum van heel den kosmos weggerukt, en moest zich al kleiner gevoelen, als een nietig atoom. Want als de aarde werd een speldepunt in het groot heelal, hoe klein moest zich die mensch dan wel niet gevoelen.

Hij verloor het geloof ook in den Drieënigen God. Die, naar hij eerst dacht, heel de wereld zou besturen. Alles werd gebonden aan de soevereine natuurwet.

En toen daarna Darwin kwam en dien mensch ook nog uit zijn exceptionele stelling van den tijd verdrong, in de negentiende eeuw met haar alle geloof verslindende evolutie, toen had de natuurwetenschap den godsdienst glansrijk verslagen.

Ook Russell volgt dien gang van zaken, maar hij wil oordeelen ook over de wetenschap als een eerlijk man.

Van die nederigheid van den wetenschappelijken mensch, dus zegt hij, kwam niet veel terecht. Hij oordeelt als Prof. Isaac van Dijk, die eens spottend opmerkte: als de natuurkundigen den mensch maken tot een nietig atoom, dan moet hij maar eens zulk een wetenschappelijk atoom op zijn teenen trappen, en hij zult weten, wat die wetenschappelijke ootmoed alzo beteekent.

Russell zegt, dat wij veeleer moeten gewagen van een geweldige verheffing van den menschelijken hoogmoed. In de middeleeuwen gold, dat nederig en klein te zijn voor God goed was, want God zou den hoogmoed straffen, en ondervond men niet Zijn oordeelen in pestilenties en aardbevingen en watervloeden, Turken en Tartaren en cometen?

Maar hoe kon de mensch nederig blijven onder al die wonderlijke ontdekkingen der natuurwetenschap, ontdekkingen van Copernicus en Kepler en Galilei en Newton!

En hij haalt een paar bekende versregels aan: Nature and Nature's laws lay hid in night, God said „Let Newton be" and all was light.

Natuur en natuurwetten lagen in het donker, maar Newton kwam en alles was licht.

En wat het oordeel Gods betrof, zou God een mensch kunnen veroordelen, die zoo groote dingen ontdekte? En zou men vreezen nog voor cometen na Halleys leer? Daar kwamen nog bij de ontdekkingen van Noord- en Zuid-Amerika, van Afrika en Indië, van China en Japan.

En als men nu dat alles bedenkt, is het dan wonder, dat de mensch reeds in de zeventiende eeuw zich ging houden voor een kostelijk schepsel en zich afwendde van de prediking op den Zondag, dat hij een misera-bele zondaar zoude zijn?

Zoo verheef zich dus de mensch door zijn weten, zijn kennis van de natuur, en de godsdienst zou, naar velen meenden, zooals in onze eeuw de marxistische dichter Gorter het dorst te zingen, als een laffe schim van de aarde vluchten.

En als men dan nog naging, hoe vruchteloos en dom de kerk zich verweerde, dan werd de zegepraal nog grooter.

Daarover echter een volgenden keer.

Want het slot dezer geschiedenis is, als het er op aankomt, niet weinig vermakelijk. Het doet denken aan wat de Schrift ons zegt, hoe in den hemel gelachen wordt om den waan van den goddeloozen mensch.

Met hartelijke groeten en heilbode.

Uw toegenegen,
MARNIX.

PERSSCHOUWEN

Hoe anderen het zien.

Ds J. R. Wiersma schrijft in „In de Waagschaal":

Het is nu eenmaal zoo, dat in elk beginsel iets van een satanische machts- en partijwelust latent aanwezig is, waardoor wat geen confectiemodel is naar eigen snit uitgestooten wordt (het jongste conflict in de Geref. kerken is er een sprekend voorbeeld van!).

Het is nog te mooi gezegd. Want als er een „begin-sel" achter gezeten had, dan zou men niet gekomen zijn met een vervangingsformule, zoodra de uitstootting voorbij was.

Mi — me'akkeeb?

Onlangs schreven we over deze vraag en raakten daarbij de vraag, wie den MESSIAS en zijn GLORIE-RIJKE VERSCHIJNING tegenhield. Het staat er duidelijk zóó. En nu komt daar zoodaer een synodoeratische dominee (H. Veldkamp) vertellen, dat ondergeteekende schreef over de vraag, wie den ANTI-CHRIST tegenhoudt. En dan klinkt zeer verzekerd zijn bemerking:

K. S. ziet in den „wederhouder" dus Christus zelf, maar hij ziet over het hoofd, dat Paulus van een „wederhouder" zegt, dat hij eens „uit het midden zal worden weggedaan", van het tooneel verwijderd dus, wat van Christus natuurlijk nooit kan gelden.

Tusschen de bescheidenheid van Augustinus en de speelsheid van Hepp en de exegetische vrijmoedigheden van Schilder, behoeven we gelukkig niet te kiezen.

Ik kan mij voorstellen, hoe Paulus aan de Thessalonicensen verklaard heeft, dat de „wetteloze", de revolutionaire in optima forma eenvoudig geen kans had, zoolang de Romeinsche rechtsstaat met z'n stevige orde bestond.

Merkwaardig hoe gemakkelijk men zich in postuur zet. Vooral in dit geval. Want a) zie boven, aangaande de vraag, die ik werkelijk stelde; b) zie mijn „Bezet Bezt", waar ik spreek over de vraag, wie den Antichrist weerhoudt. Het blijkt daar al, dat Da Veldkamp mijn opinie geheel verwrongen heeft.

K. S.

KORTE BERICHTEN

— VRAAG EN ANTWOORD. In De Groene wordt gevraagd: „Een van de vrijheden waarvoor, naar men zegt, de tweede wereldoorlog werd gevoerd, was de vrijheid van godsdienst. (a) Is dat hetzelfde als vrijheid van geweten? (b) Sinds wanneer hebben we in Nederland gewetensvrijheid, resp. godsdienstvrijheid? (c) Waarop berust deze?"

Geantwoord wordt: „(a) Nee; vrijheid van godsdienst is de vrijheid om een godsdienstige meening openlijk te belijden; vrijheid van geweten is vrijheid om te denken wat men wil. (b) Gewetensvrijheid sinds de Hervorming; godsdienstvrijheid sinds de Fransche Revolutie. (c) Op art. 168 van de Grondwet.

— EENHEID. Het Zaterdagavondblad (onafhankelijk) leert het nooit. Het voert in den kop de leus: „Eén land; de wereld; Eén volk; de menscheid; Eén wet; de liefde." K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.
(Onderhoudende Art. 31 K.O.)

Beroepen te:
Munsterwoude en Schouwerzijl: Cand. J. Keuning te Baarn.

Bedankt voor:
Middelburg: W. Scheele te Zwijndrecht.
Zuidhorn: L. J. Goris te Emmen-Erfscheidevenen.
Uithuizermeeden: D. v. Houdt te Rotterdam-Zuid.
Delfzijl: F. van Dijk te Opende (Gr.)

— OUDERLINGEN-CONFERENTIE binnen het ressort der classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.) te houden D.V. op 15 April 1947, in het bijlokaal van de Deutsche Kerk Bleijenburg, 's-Gravenhage. Aanvang 7.30 uur n.m.

1. Opening.
2. Rede door den Weleerwaarden Heer Ds J. v. d. Schaft, Geref. pred. te Delft, over: „Ware en valsche Kerk".
3. Bespreking.
4. Huishoudelijke zaken.
5. Sluiting.

Het voorloopig Comité,
J. G. v. GURP.
L. GEUSEBROEK.
C. D. GOUDAPPEL.
W. GELEIJNSE Jr.